

Med hensyn til fastlæggelsen af, hvem der kan anses for forurenere, henvises der til forslaget § 41, stk. 3.

Med formuleringen mulig forurenere og eventuel forurening i bestemmelsen i stk. 1, 1. punktum angives, at undersøgelsespåbud kan - som det hidtil har været praktiseret, når der er blevet givet undersøgelsespåbud efter miljøbeskyttelseslovens § 72 - meddeles, når myndighederne har en begrundet mistanke om, at der er en forurening, der skal undersøges, og at den mulige forurening med overvejende sandsynlighed kan hidrøre fra den mulige forureners virksomhed eller anlæg.

Den, der har fået undersøgelsespåbudet, skal afholde udgifterne hertil. Det forhold, at opfyldelsen af påbudet sker for adressatens egen regning, er præciseret i § 40 for hermed at slå fast, at dette også gælder i de tilfælde, hvor der viser sig ikke at være nogen forurening.

Selvom det måtte vise sig, at der ikke er en forurening, skal myndigheden ikke refundere udgiften til undersøgelsen. I denne forbindelse skal det dog bemærkes, at det som nævnt ovenfor er en forudsætning, at myndigheden havde en begrundet mistanke om, at der var en forurening. Endvidere skal det bemærkes, at myndigheden ud fra det forvaltningsretlige proportionalitetsprincip har pligt til at undgå, at undersøgelsespåbud bliver uforholdsmæssigt dyre i forhold til omfanget og arten af den mulige forurening, som forurenere antages at have givet anledning til. Under henvisning til for eksempel disse forudsætninger vil en påbudsadressat under en klagesag henholdsvis en retssag kunne anfægte gyldigheden af et påbud, og i den forbindelse gøre eventuelt erstatningskrav gældende. I relation til de forvaltningsretlige principper skal det bemærkes, at myndigheden bør overveje om, der er baggrund for at meddele undersøgelsespåbud i flere faser, hvor første undersøgelse har til formål at slå fast, om der er en forurening. Et sådant indledende undersøgelsespåbud koster ca. 25.000 kr. Udsving i prisniveauet kan forekomme, afhængig af grundens størrelse. Ud fra resultatet af denne indledende undersøgelse kan myndigheden vurdere, om der er grundlag for at meddele et nyt undersøgelsespåbud, som skal have til formål at afgrænse forureningen mere præcist og således danne grundlag for at vurdere omkostningerne for et efterfølgende oprydningspåbud.

Det fastsættes i stk. 2, at bestemmelsen finder anvendelse, selv om forureningen ikke er forårsaget ved en ansvarspådragende adfærd, jf. dog lovforslagets § 41, stk. 3, nr. 2. Det bemærkes, at adgangen til at meddele undersøgelsespåbud til de erhvervs-mæssige

forurenere, jf. § 41, stk. 3, nr. 1, omfatter alle force majeure situationer såsom krig, borgerlige uroligheder, atomskader eller naturkatastrofer, samt hvor forureningen måtte vise sig at være opstået på grund af brand eller hærverk. Bestemmelsen finder ligeledes anvendelse, uanset om der er tale om en allerede sket forurening og ikke en aktuel emission, og selv om forureningen er opstået inden nærværende lovforslags ikrafttræden. Såfremt forureningen udelukkende stammer fra en tidligere ejer, kan der kun meddeles påbud til den nye ejer, såfremt betingelserne i forslaget § 45 er opfyldt, idet § 45 vedrører udstedelse af påbud efter ejerskifte.

Hjemmelsgrundlaget for påbud om undersøgelser vil altid efter nærværende lovforslags ikrafttræden være lovforslagets § 40, dog bortset fra tilfælde omfattet af § 48.

Som anført i de almindelige bemærkninger, afsnit 3, vil § 40 have tilbagevirkende kraft, dersom Højesteret omgør den af Østre Landsret den 12. december 1997 afsagte dom vedrørende anvendelsen af miljøbeskyttelseslovens § 72. Med henblik på at sikre en ensartet retsstilling i alle de omfattede jordforureningssager, foreslås det, at § 40 i givet fald har tilbagevirkende kraft for så vidt angår alle de tilfælde, der omfattes af bestemmelsen, hvor der efter loven meddeles påbud.

Efter forslaget § 41, stk. 1 og 2, foreslås det ubetingede forurenereansvar for oprydninger kun at gælde for forurenere, der sker efter den 1. januar 2000. Det betyder, at undersøgelsespåbudet vil komme til at stå alene i de situationer, hvor et påbud om afværgeforanstaltninger og oprydning ikke kan gives efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven, fordi der ikke foreligger ansvarspådragende adfærd hos forurenere.

Omkostningsniveauet ved undersøgelsespåbud vil normalt være meget lavere end ved påbud om afværge/oprydninger. Hertil kommer, at udstedelse af undersøgelsespåbud vanskelig gøres, såfremt miljømyndighederne inden udstedelse af undersøgelsespåbud skal tidsfæste de mulige jordforurenere. Undersøgelser skal netop anvendes i en tidlig fase af en forureningssag og skal oplyse sagen og danne grundlag for en vurdering af forureningens omfang og karakter, herunder årsagerne til, tidspunktet for og virkningerne af en stedfunden forurening.

Det fremgår af forslaget § 40, stk. 2, at påbud kan meddeles, uanset hvornår en mulig forurening er sket. Dette indebærer, at adgangen til at meddele påbud ikke forældes. Efter de erstatningsretlige regler forældes erstatningsansvaret for en miljøskade som udgangspunkt 5 år efter skadens indtræden.